

”Under Lykkens Sejl”

*Et vikingespil
Af Gunnar Iversen, Sindrup*

Fyrspillene i Sydthy år 2002 bød på et vikingespil om Knud den Store. Spillet blev opført ved Skibsted fjord.

Om at Lykkes

*Den snar-øjede danske
kongesøn hørte
om hæres angreb
østfra.
Da skred
de fornemme skibe
med Ædelråds fjende
vestfra med skinnende åretag.*

*Blå segl ved rå
bar landsstyrrers drager
i medbør
(dyr var den sø-rejse)
og kølene
som kom vestfra,
gled den vej som førte
gennem Limfjordens brænding.*

*Sigvat Skjald's "KNUD'S DRAPA"
ca. 1038*

Magtspillet

Hvem var han, Knud den Store af Danmark, Norge og England?

»Den menige englænder så ham som en erobrere, der havde bragt fred til et plaget folk, givet dets gamle love ny kraft, og som ærede dets religion«.

Således beskriver den engelske historiker Frank Stenton i sit nu klassiske værk »Anglo-Saxon England« kong Knud, der før ham at se var
»den første vikinge-leder der blev optaget i de

kristne kongers civiliserede broderskab. Der er ingen grund til at tvivle om hans religiøse oprigtighed; men under den lå den erfaring han havde fået som kongesøn, oplært i et barbarisk militært miljø, og dette barbariske træk i hans karakter var ofte udslaggivende for hans adfærd... I sit private liv så Knud demonstrativt bort fra de konventioner, der regulerede civiliserede kongers opførsel.«

I sin biografi, »Cnut«, fra 1993, skriver den engelske historiker M. K. Lawson om Knud at han var

»den mest succesrige hersker i England før Vilhelm Erobreren, ...en mand, der mestrede den komplicerede statsmandskunst ...med sin evne til at håndtere mennesker og politiske chancer. Som praktisk taget alle Middelalderens konger var Knud ubarmhjertig, om det gjordes behov. Hans fjender blev landsforvist, dræbt, købt eller tvunget til forlig.«

Lawson drager Knuds religiøse oprigtighed i tvivl:

»Hvor meget Knud end har ageret kristen konge, så var han som andre herskere villig til at vende det døve øre til kirkens prædiken, når det passede ham«.

Kirken tog skarpt afstand fra kongelige elskerinder; men Lawson gør opmærksom på, at Alviva, Knuds »hustru til venstre hånd«, i en klosterbog står indført side om side med Dronning Emma, - og før selveste Ærkebispens af Canterbury!

Kong Knud var med andre ord en moderne statsmand af den type, vi ser i TV-nyhederne hver aften: den civiliserede viking.

Min historie om Knud den Store er min historie om en politiker og hans vilje til magt - og om hans forhold til de fire kvinder, der har betydning i hans liv: moderen og søsteren,

Glimt fra årets Fyrspil »Under Lykkens Sejl«

hustruen og elskerinden. En fortælling om magten som det eftertragtede »stof«, der gør den magtafhængige ude af stand til at magte sit eget liv, netop som han tror, han gør det.

Og spillestedet

Et af de steder, hvor Knud lod sit magtspil udspille sig, var Limfjorden. Vi ved, at Knud den Store flere gange lagde ind i den vestre ende af Limfjorden med sin engelske flåde. Præcis hvor flådebasen og hans kongsgård lå, ved vi ikke. Afvise thyboerne kan man altså ikke, når de hævder at stedet var – Skibsted Fjord!

Selv har jeg i en TV-udsendelse for TV/Midt-Vest i 1997 peget på Skibsted Fjord og Boddum som en stor kongelig fjernhandelsplads i sommersæsonen hele vikingetiden igennem. Navnet Boddum betyder »ved boderne« - handelsboderne, nemlig.

Handelsfreden har været garanteret af Kongen, der til gengæld har indkasseret klækkelige afgifter via sine fogeder, der formentlig også fungerede som dommere på herredstinget i Sindrup i tvivlsspørgsmål, når da ikke Kongen selv »sad med«.

Men i løbet af 1020'erne slap freden og kongelykken op for Knud den Store. Jo mere Knud satsede sin energi på sin internationale karriere, jo mere kom danerne til at føle sig som en andenrangs nation. Et kup, der skulle bringe hans lille søn Hardeknud på tronen i Knuds sted, blev sat i værk i samvirke med Hardeknuds mor, Dronning Emma.

Sårbar som en hugorm i færd med at skifte ham, lå Danmark som en fristelse for den ræv til Kong Olav af Norge - en fristelse, Olav ikke kunne modstå.

Det er Olavs hofpoet, Sigvat Skjald, der skildrer Knud den Stores snarrådige reaktion. Synet af hans mægtige flåde i Nissum Bredning fik prompte kupmagerne til at slå koldt vand i blodet og forene sig med Knud – som de kaldte »Den Mægtige« – og stoppe den norsk-svenske invasion af Danmark.

Kort efter udnævner Knud sin søn Hardeknud til konge af Danmark.

I erkendelse af selv den mægtigste konges afmagt overfor folkeviljen? Og/eller for at stille sin dronning tilfreds?

Få år senere sætter han sin søn med elskerinden Alviva på det ny-erobrede Norges trone. Mod det norske folks vilje, der allerede inden Knuds død kort efter tvinger elskerinden og hendes søn ud af landet.

Lykkens sejl blev halet ned

En anekdote lader Knud demonstrere en Knud den Mægtiges afmægtighed ved - naturligvis forgæves - at befale havets bølger ikke at overskylle hans fødder, som han har placeret i havstokken.

Døde Knud den Store, vikingekongesønnen, i overbevisningen om det politiske dyrs ejendomsret til det, det har sat sine kløer i – eller skal vi tro anekdoten om et menneskes sene erkendelse af hvad det vil sige at være et menneske?

Jeg valgte det sidste. Måske er det en svaghed, men helst ser jeg mine egnsspil udspille sig i Kærlighedens Egn.